

Експертна лабораторія системної інформації

**ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦИФІЧНИХ АСПЕКТІВ
У ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОМУ
ПРОТИБОРСТВІ**

Навчальний посібник

Київ – 2026

Рекомендовано до друку Вченою радою
Експертної лабораторії системної інформації

РЕЦЕНЗЕНТИ:

НОВИЦЬКА Наталія Борисівна, доктор юридичних наук, професор
ЦИБУЛЬКІН Володимир Володимирович, кандидат філологічних наук, доцент

НАУКОВИЙ КОНСУЛЬТАНТ:

ПРИСЯЖНИК Микола Миколайович, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

Петрик В.М., Гізун А.І. Використання специфічних аспектів у інформаційно-
П 29 психологічному протиборстві: Навч. посіб. – К.: ВЦ “Кафедра, 2026. – 400 с.

ISBN 978-966-370-301-5

У навчальному посібнику значну роль приділено використанню сексуальних аспектів в інформаційних війнах та протиборствах, зокрема у пропагандистській діяльності протягом усього часу існування людської цивілізації. Розкрито особливості використання сексуальної пропаганди при проведенні сучасного інформаційно-психологічного протиборства, зокрема на шкоду інтересам України з боку РФ.

Ця книга містить матеріали, що досліджують використання еротики, порнографії та інших сексуальних аспектів у пропагандистській діяльності в різних історичних та культурних контекстах. Усі зображення, приклади та інформація, представлені в цій роботі, мають виключно дослідницький та освітній характер.

Автори не мають на меті ображати, дискредитувати чи принижувати будь-яких осіб або групи осіб на основі їхніх особистих, культурних чи релігійних переконань. Вміст книги не відображає особисту думку авторів щодо поданих тем. Відповідальність за можливе непорозуміння або неправдиве трактування матеріалів несе виключно читач.

Автори також не несуть відповідальності за реакції на будь-які зображення чи інформацію, що можуть бути сприйняті як провокативні або суперечливі. Читачам рекомендується підходити до матеріалу з належною критичною оцінкою та розумінням контексту, в якому він використовується.

Ця книга створена для дослідження соціальних, політичних та культурних аспектів пропаганди та особливостей здійснення інформаційно-психологічних операцій і впливів, не має на меті поширювати ненависть або ворожнечу.

Крім того, будь-яка інформація, викладена в цій книзі, може бути суб'єктивною або неточною. Деякі фотографії або ілюстрації можуть бути сфабрикованими, реконструйованими або зміненими з метою демонстрації впливу певних видів пропаганди. Тому автори не можуть гарантувати достовірність поданих матеріалів і не несуть відповідальності за їхню правдивість. Приклади інформаційної пропаганди та будь-яка інформація пов'язана з пропагандою, що викладена в матеріалі посібника не є доведеною до точно правдивою і не має на меті образити конкретних осіб або їх поціновувачів. Всі приклади представлені для того, щоб продемонструвати елементи пропаганди, які використовуються з різними цілями, такими як дискредитація, розпалення ворожнечі та інші.

Деякі елементи пропаганди, представлені в книзі, могли бути згенеровані штучним інтелектом або створені зловмисниками з метою маніпуляцій. Матеріали було обрано не з точки зору їхньої справжності, а на основі їхньої популярності та актуальності в різні періоди часу.

Посібник рекомендується для викладання навчальних дисциплін «Системи інформаційної зброї та технології інформаційної війни», «Інформаційно-психологічне протиборство» та «Основи інформаційної боротьби». А також може використовуватися для викладання таких дисциплін, як: «Контрольовувальна діяльність», «Конкурентна розвідка», «Психологія», «Історія», «Історія України», «Інформаційна безпека держави» і «Сексологія». Книгу написано у легкому цікавому науково-популярному стилі, вона містить 243 ілюстрації та фотографії і тому становить значний інтерес для широкого загалу читачів.

УДК 355.4:159.9

ISBN 978-966-370-301-5

© Петрик В.М., Гізун А.І., 2026
© Видавничий центр “Кафедра”, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОТИБОРСТВА	21
1.1 Психологічні основи: лібідо, вразливість, механізми маніпуляції та деморалізації	21
1.2 Психологічний стан військовослужбовця під час воєнних дій	27
1.3 Концептуальне поле інформаційного протиборства.	29
1.4 Сексуальність як маркер ворожості та інструмент дегуманізації	40
РОЗДІЛ 2. АРХЕТИПИ ТА ПРАКТИКИ ВПЛИВІВ (ІСТОРІЯ ІПВ, ЗАСНОВАНИХ НА СЕКСІ, ДО ПОЧАТКУ ХХ ст.)	53
2.1 Міфологічні та біблійні архетипи	53
2.2 Класична Античність: Ерос на агорі та форумі	65
2.3 Середньовіччя та Ренесанс: від сакрального гріха до друкованого компромату	78
2.4 Епоха Нового часу: шпигунство та зародження репутаційної війни	131
2.5 Відображення ІПВ, заснованих на тематиці сексу, еротики та порнографії, в мистецтві (до ХХ століття)	176
РОЗДІЛ 3. ІСТОРІЯ СЕКСУАЛЬНИХ ІПВ ДО ХХ СТОЛІТТЯ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	183
3.1 Українська ментальність та сексуальні наративи	183
3.2 Типові кейси сексуального ІПВ в Україні до ХХ століття	189

РОЗДІЛ 4. ВИКОРИСТАННЯ ПРОПАГАНДИ У ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТАХ	251
4.1. Використання сексуальної пропаганди США	253
4.2. Використання сексуальної пропаганди країнами Європи	271
4.3. Використання сексуальної пропаганди Радянським Союзом. .	305
4.4. Використання сексуальної пропаганди країнами Далекого Сходу	311

РОЗДІЛ 5. ВИКОРИСТАННЯ СЕКСУАЛЬНОЇ ПРОПАГАНДИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОТИБОРСТВА .	318
5.1 Справа Профьюмо	318
5.2 Скандал навколо Генпрокурора РФ. За що в 1999 році був звільнений Юрій Скуратов.	321
5.3 Путін - гей чи педофіл?	324
5.4 Антон Кулембет «це вам не корів цілувати»	327
5.5 Сексуальний аспект пропаганди проти України часів Віктора Ющенка	328
5.6 Секс-скандал в Білому Домі	331
5.7 Секс-скандал Джо Байдена	334
5.8 Скандали з використанням сексуальних аспектів у Верховній Раді України	335

РОЗДІЛ 6.ВИКОРИСТАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ АСПЕКТІВ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ ПРОПАГАНДІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ ТА РФ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ. .	341
6.1 Вторгнення в Україну.	341
6.2 Нехай щастить	342
6.3 Скритий смисл символів «Z» та «V»	344
6.4 Російський військовий корабель	345
6.5 Чим страшні ПВК «Вагнер» ?	349

6.6 Сучасні вірші та пісні в пропаганді	351
6.7 Які вони «кадирівці»?	354
6.8 Пес Патрон	356
6.9 Тесак	361
6.10 Велич пугіна	362
6.11 Лукашенко не при справах, у них кохання	365
6.12 Тілесна війна: сексуалізовані ПСО та ПІВ періоду затяжної фази російсько-української війни (2023–2026)	371
ВИСНОВОК	377
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	380
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	395

ВСТУП

Всі люди різняться між собою власним сприйняттям світу, проте є речі, що нас об'єднують. Такими спільними речами є потреби, до яких можна віднести як духовні, так і тілесні. Філософська наука завжди визначала духовне ціннішим за матеріальне, що в свою чергу підтримують всі релігії світу.

Проте чи залишається місце для духовного в умовах воєнних дій? Бойові дії загострюють основні інстинкти, нівелюючи духовні цінності. До базових потреб людини можна віднести харчування, секс, соціалізацію.

"Війна – це продовження політики іншими засобами", – стверджував Карл фон Клаузевіц. Однак сьогодні справедливим є і зворотне твердження: політика, бізнес та соціальне життя стали продовженням війни, лише ведуться вони більш витонченими методами. Найкоротший шлях до людської підсвідомості у цій перманентній боротьбі пролягає не через раціональні аргументи виборчих програм чи бізнес-планів, а через базові інстинкти. Серед них найпотужнішим, найбільш табуйованим і водночас найбільш притягальним є сексуальний потяг – Ерос.

У цій книзі ми дослідимо, як найінтимніша сфера людського життя стала універсальним полем битви. Ми розглянемо механізми, за допомогою яких сексуальність перетворюється на зброю не лише в окопах, а й у високих кабінетах, еротика – на інструмент пропаганди, а порнографія – на засіб деморалізації. Це історія про те, як біологія стає заручницею ідеології та амбіцій, а приватне стає публічним інструментом знищення – як у часи великих воєн, так і в оманливо тиху "мирну" епоху.

Статевий потяг є одним з найсильніших мотиваторів людської поведінки. Використання еротичних тем в телебаченні, рекламі, газетах, книгах завжди може привабити широку аудиторію споживачів, тож не дивно, що протягом людської історії еротичні елементи можна було зустрічати і в пропаганді.

У традиційному військовому колективі під час бойових дій є гостра потреба у задоволенні сексуального потягу. Хтось тужить за своєю коханою, хтось у пошуках інших пригод, проте бажання задоволення цього інстинкту залишається, що у свою чергу має психологічний вплив на концентрацію військовослужбовця при виконанні покладених на нього службових обов'язків.

Загострення таких почуттів може деморалізувати підрозділ, підвищення психологічної напруги та рівня переживань може спричинити багато конфліктів, помилок, що матимуть тяжкі наслідки.

Перш ніж заглибитися в специфіку використання сексуальних мотивів, необхідно розвіяти міф про те, що інформаційно-психологічні операції – це виключно доля військових. Сучасний світ перебуває у стані "гібридності", де межа між миром і війною розмита. Тобто сучасні конфлікти відбуваються в когнітивному просторі

Інформаційно-психологічний вплив (ІПВ) – це цілеспрямована діяльність, орієнтована на зміну поглядів, емоційного стану, ціннісних орієнтацій та поведінки цільової аудиторії [215]. На відміну від звичайної інформації, яка має на меті передачу знань, ІПВ прагне викликати *реакцію*. Цей інструментарій має "подвійне призначення":

- у воєнний час для деморалізації армії противника та консолідації власного тилу.

- у мирний час для дискредитації політичних конкурентів, рейдерських захоплень у бізнесі, утвердження політичних режимів або лобіювання законів або ж для соціальної інженерії (зміни суспільних норм).

У контексті інформаційних воєн, які дослідники Г. Почепцов та М. Лібіцкі визначають як боротьбу за контроль над інформаційним простором і свідомістю противника [236], та політичних технологій людська психіка стає головною мішенню. Мета такої боротьби – зламати волю опонента, знищити його репутацію ("character assassination"), посіяти недовіру до лідера партії, директора корпорації чи громадського активіста, зламати бажання опору або навпаки мобілізувати власне населення через створення образу "аморального воєра".

Саме тут на сцену виходить сексуальність. Вона є унікальним "ключем" до психіки, оскільки апелює до найдавніших структур мозку, які відповідають за емоції та інстинкти, часто в обхід центру раціонального мислення.

Чому в епоху високоточної зброї, супутників і штучного інтелекту примітивна листівка з напівоголеною жінкою або фейковий скріншот інтимного листування залишаються ефективною зброєю? Відповідь криється не в технологіях, а в "архітектурі" людини.

Зигмунд Фрейд у своїй праці "Я і Воно" (1923) протиставляв два фундаментальні потяги: **Ерос** (потяг до життя, кохання, творення) і **Танатос** (потяг до смерті, агресії, руйнування) [106]. Ці сили керують

нами як під час бомбардувань, так і під час політичних дебатів. Парадокс війни та гострого політичного конфлікту полягає в тому, що ці дві сили не взаємовиключають, а підсилюють одна одну.

Чому сексуальні мотиви настільки ефективні в маніпуляціях будь-якого рівня?

1. Універсальність мови. Сексуальні образи зрозумілі без перекладу, вони однаково діють на виборця в США, солдата в окопі в Україні чи споживача реклами в Європі.

2. Емоційне залучення. Еротичний контент (або компромат сексуального характеру) викликає миттєву і сильну реакцію – від збудження до огиди чи гніву. У стані сильного емоційного збудження критичне мислення людини пригнічується. Так, наприклад, скандал навколо подружньої зради політика часто перебиває новини про економічні реформи, тому що він апелює до емоцій, а не до логіки.

3. Вразливість репутації (Інститут репутації). У більшості суспільств сфера сексу залишається приватною і сакральною. Винесення її в публічний простір – це акт соціального насилля. Звинувачення у харасменті, "неправильній" орієнтації чи подружній зраді можуть зруйнувати кар'єру міністра, генерала чи CEO швидше, ніж звинувачення в корупції.

Таким чином, ворог експлуатує наші біологічні та психологічні особливості, використовуючи закладені у нас «програми» та архетипи. З точки зору нейрофізіології, сексуальний стимул є пріоритетним сигналом. Еволюція запрограмувала нас звертати увагу на потенційного партнера миттєво. Пропагандист чи політтехнолог, використовуючи еротику, фактично "хакає" систему уваги людини. Коли солдат бачить листівку з красунею, або виборець бачить "злите" відео, його мозок на мілісекунди блокує раціональний аналіз. Це вікно вразливості, в яке закладається потрібний наратив.

Війна – це царица смерті (Танатосу), тому підсвідомо відчуваючи загрозу існуванню, організм вмикає потужний компенсаторний механізм – гіпертрофований потяг до життя (Еросу). Саме тому в зоні бойових дій або під час екстремальних соціальних потрясінь сексуальні інстинкти не згасають, а часто загострюються, навіть більше, зона військових дій чи конфліктів стає полем здійснення чисельних сексуальних злочинів. Спецслужби знають: людина, яка щодня ризикує життям, гостріше відчуває самотність і потребу в емоційному теплі, що робить її ідеальною жертвою для "медових пасток" та шпигунських романів.

Крім того, у соціальній психології відоме когнітивне упередження: красиве = добре. Ми підсвідомо схильні довіряти привабливим людям, приписувати їм вищий інтелект і кращі моральні якості. Це активно використовується в "soft power". Акаунт бота в соціальній мережі з фотографією привабливої дівчини набере більше підписників і викличе менше підозр при поширенні дезінформації, ніж акаунт з абстрактною картинкою. Краса обеззброює пильність.

Рисунок 1 – Картина Жана-Леона Жерома «Фріна перед Ареопагом», 1861 р. – Ідеальна метафора "soft power". Тіло жінки стає аргументом сильнішим за закон.

Якщо Ерос використовується для спокуси, то порушення сексуальних табу використовується для знищення. Людина – соціальна тварина. Страх бути вигнаним із племені є одним із найглибших еволюційних страхів. Публічне звинувачення в сексуальних девіаціях, демонстрація інтимного життя чи звинувачення в невідповідності "традиційним нормам" б'є в цю точку. Це спроба символічно "вбити" людину, зробивши її "нерукоподатною" для спільноти. У політиці це працює безвідмовно, оскільки пляма на репутації часто живе довше, ніж спростування.

Дієвим засобом такого впливу виявилось використання сексуальних аспектів у пропагандистській діяльності.

Пропаганда – це систематичні зусилля маніпулювати переконаннями, відносинами чи діями інших людей за допомогою символів (слів, жестів, плакатів, монументів, музики, одягу, відмітних знаків, стилів зачісок, малюнків на монетах і поштових марках тощо).

За типологією джерела інформації пропаганда ділиться на білу, сіру та чорну.

Біла пропаганда посиляється на офіційні джерела (наприклад, на інформацію урядових органів). Вона є відкритою, використовує перевірені дані і не маскує свої цілі.

Сіра пропаганда не завжди вказує свої джерела інформації, використовує як перевірені, так і неперевірені відомості, прагне підтасувати факти і думки, щоб нав'язати свої висновки і оцінки.

Чорна пропаганда завжди приховує свої справжні джерела інформації, ставить собі за мету введення масової свідомості в оману.

Умисність та відносно сильний натиск на маніпуляцію відрізняють пропаганду від звичайного спілкування чи вільного і легкого обміну ідеями. У пропагандиста є конкретна мета чи набір цілей. Щоб досягти їх, пропагандист навмисно відбирає факти, аргументи та символи і представляє їх так, щоб досягти найбільшого ефекту. У своїх пошуках він може звертатися до будь-яких тем: від релігійних та політичних, до побутових та особистих.

Правильно сформована та уміло реалізована пропаганда, що оперує такими поняттями як «кохання», «секс» та «задоволення» і акцентує увагу об'єктів впливу на матеріалах з еротичними елементами, здатна створювати фурор у суспільних масах, швидко поширюватися та легко запам'ятовуватися. Такі властивості можуть забезпечити її високу ефективність у досягненні цілей пропагандиста.

Завжди та всюди пропаганда прагнула використовувати сильні особисті відчуття солдатів для вирішення завдання згуртувати або, навпаки, розколоти «колектив», спочатку покликаний і навчений вбивати. Солдати особливо небезпечні, коли вони починають сумувати про залишених ними коханих. Любов, переплавлена в ненависть, збільшує це почуття в десятки разів. Залишається лише направити цю саму ненависть в потрібне русло.

Не секрет, що кулі та снаряди – це лише одна сторона війни. Паралельно завжди йде війна начебто непомітна, начебто нешкідлива, начебто і не війна зовсім – психологічна війна.

Співвідношення «гарячої» і «холодної» війн залежить від цілого ряду супутніх чинників та може змінюватися навіть протягом однієї кампанії. Елементами психологічної складової війни є чутки, брехня, дозована інформація, дезінформація і так далі.

Зрозуміло, використання сексуальних аспектів для пропаганди не було єдиним вмістом психологічних операцій в Другій світовій війні та зовсім не було пропагандистською домінантою, хоча і активно застосовувалося всіма головними протиборчими сторонами – не лише в піснях, але і, наприклад, в листівках, які скидалися на голови ворожих солдатів замість авіабомб.

У пропаганді з використанням сексуальних аспектів, розрахованій на противника, можна виділити наступні **основні напрями**:

- загальний напрям для всіх: деморалізація ворожих солдатів шляхом створення у них настрою приреченості, недосяжності колишнього мирного життя з їх коханими і люблячими жінками;

- загальний напрям для всіх: деморалізація ворожих солдатів шляхом перенацілення їх ненависті на «тилових щурів», які розважаються з їх дружинами і нареченими, поки самі солдати «гниють» в окопах;

- загальний напрям для всіх: деморалізація ворожих солдатів шляхом дискредитації лідерів їх держав, які мають всі блага і статеві та інші розради, поки самі солдати воюють і ризикують життям;

- специфічний напрям для Німеччини з її політикою державного антисемітизму: розпалювання серед ворожих солдатів різко антисемітських настроїв, прагнення посіяти думку, що союзники воюють і гинуть ради прибутків єврейської верхівки;

- специфічний напрям для Німеччини і Японії, вимушених прямо або опосередковано, воювати на два фронти: розкол у рядах союзників шляхом втлумачення в голови ворожих солдатів думки, що їх союзники розважаються поки ті «гниють» в окопах.

Важливо розрізняти поняття, якими ми оперуватимемо, оскільки вони використовуються в різних сферах життя і мають різний вплив на свідомість.

Еротика (від грец. *eros* – кохання) фокусується на естетиці, натяках, емоційному зв'язку та збудженні фантазії. В ПСО еротика часто використовується як "м'яка сила". Це сексуалізація лідера (образ "мачо" або "альфа-самця" у диктаторів та популістів), романтизація образу шпигуна (архетип Джеймса Бонда), створення

привабливого образу "захисника" або "медсестри", вербовка через закоханість ("медові пастки"), використання привабливих моделей у рекламі для продажу товарів чи ідей. Мета – викликати симпатію та бажання володіти (товаром, ідеєю, лідером), тобто *спокусити* та *прив'язати*.

Порнографія (від грец. *porne* – повія). фокусується на фізіологічному акті, часто з об'єктивацією учасників. Це так звана "брудна зброя": класичні "зливи" домашніх відео, сфабриковані звинувачення у педофілії чи збоченнях. Мета – *дегуманізувати* опонента, перетворити його з поважної особи на об'єкт глузування та огиди або *деморалізувати* війська противника. Це інструмент соціальної смерті. Прикладом є розповсюдження листівок із зображенням дружин солдатів в обіймах інших чоловіків ("Поки ти вмирасш тут, вона розважається там") [282].

Інструменти впливу, що базуються на сексуальності, не є однорідними. Їх можна розташувати на **шкалі агресивності** від ледь помітних натяків у політичній рекламі до брутального психологічного терору.

Рівень 1 Еротизація та сублімінальний вплив ("М'яка сила"). На цьому рівні секс не називається прямо, але він присутній як естетичний код або підтекст.

Політичний маркетинг, піар-технології, створення образу лідера, який випромінює життєву силу та домінуючість. Фотографії політиків з оголеним торсом, у спортивній формі або в образі "альфа-самця" – це апеляція до архаїчного інстинкту підкорення сильному вожаку, який має високий репродуктивний потенціал.

Це також комерційна сугестія, класичне "Sex Sells" в ідеологічній обгортці. Використання еротичних образів для прив'язки позитивних емоцій до партії або руху. Тут еротика діє як "гачок", що привертає увагу та знижує критичність сприйняття.

Рівень 2 Оперативна маніпуляція ("Медова пастка"). Це перехід від пасивних образів до активних дій. Сексуальність використовується як інструмент доступу та вербовки під час шпигунства та для лобізму, наприклад, використання спеціально навчених агентів ("ластівок" або "ромео") для встановлення емоційного контролю над об'єктом. Мета – не обов'язково статевий акт, а створення атмосфери інтимності та довіри, в якій жертва стає балакучою.

Мова часто йде про емоційну прив'язку, створення ситуації, де об'єкт впливу закохується і починає діяти в інтересах маніпулятора добровільно, вважаючи це власним вибором заради кохання.

Рівень 3 Компромат та "Сексторшен" (Примус). Це рівень жорсткого силового впливу. Використання реальних фактів інтимного життя як зброї. На цьому рівні мають справу з шантажем (погроза оприлюднити реальні інтимні фото, відео чи листування, якщо жертва не виконає умови (зняття з виборів, виплата грошей, надання секретної інформації)) та «аутингом» (примусове розкриття сексуальної орієнтації публічної особи (особливо в консервативних суспільствах) для миттєвого руйнування її кар'єри та соціального статусу).

Рівень 4 Інформаційний тероризм та дегуманізація. Найбрудніший рівень, де правда вже не має значення, бо мета – не вплинути на людину, а знищити її образ в очах суспільства. Тому поширеними є так звані дипфейки – цифрова фабрикація (Deepfakes) – створення реалістичних порно-роликів за участю обличчя опонента за допомогою нейромереж. Це зброя масового ураження репутації, проти якої майже немає захисту, оскільки емоційний ефект від перегляду "відео" залишається навіть після спростування.

Однак особливим методом на цьому рівні є звинувачення у девіаціях: приписування опоненту соціально неприйнятних злочинів (педофілія, зоофілія) без жодних доказів. Це технологія "токсичного зараження", мета якої – викликати фізичну огиду до особи.

Історична ретроспектива: еволюція Еросу як зброї. Використання сексу як інструменту впливу старе, як і саме людство, і ніколи не обмежувалося лише полем бою. Історію цього явища можна умовно поділити на кілька етапів, які ми детально розглянемо в наступних розділах.

Давня епоха: Персоналізована зброя. У стародавньому світі та середньовіччі політика була справою особистостей, а вплив – відповідно точковим. Біблійна історія про Юдиф, яка спокусила і обезголовила асирійського полководця Олоферна, – це військова хитрість, класичний приклад використання сексуальної привабливості для фізичного усунення загрози. Це архетип "фатальної жінки" (Femme Fatale), який пізніше буде нескінченно тиражуватися в культурі. Іншим прикладом є Даліла, яка через інтимну близькість вивідала секрет сили Самсона. Тут ми бачимо прототип сучасного шпигунства: секс як метод отримання інформації.

Але інтриги при дворах, де фаворитки королів впливали на долі держав, переважно були суто політичним процесом мирного часу. Секс був соціальним ліфтом і методом лобіювання інтересів. У стародавньому світі секс був інструментом фізичного доступу до влади або усунення ворога.

У класичному китайському трактаті "36 стратагем" описується "Стратагема красуні (№31)" – надсилання ворожому полководцю жінок для розбещення та відволікання його від військових справ.

Імператори та сенатори використовували звинувачення у сексуальних оргіях та інцестах (наприклад, проти Нерона чи Калігули) не стільки заради моралі, скільки для легітимізації політичних убивств та переворотів. *Damnatio memoriae* (прокляття пам'яті) часто починалося з опису "розпусти".

Рисунок 2 – Картина Караваджо «Юдиф та Олоферн». – Класичний архетип "Медової пастки" (Honey Trap).

Епоха Просвітництва та "Галантне століття": Репутаційні війни. У XVII–XVIII століттях, з розвитком друкарства та появою

публічної політики, секс стає інструментом дискредитації, зароджується "чорний піар". Памфлети про "розпусту" Марії-Антуанетти були політичною технологією революціонерів для дискредитації монархії ще до початку збройного повстання і впливали не менш ніж економічні кризи. Сексуальне життя еліт стає предметом публічного обговорення та засудження, що є прямою предтечею сучасних "зливів" компромату, а плітки про будуари аристократів були аналогом сучасних телеграм-каналів з "інсайдами".

Рисунок 3 – Карикатура Джеймса Гілрея «Почерк на стіні», 1803 р. – Британська пропаганда б'є по іміджу імператора через "аморальність" його дружини.

Важливим етапом в цьому періоді було зародження еротичної літератури, яка часто була завуальованою політичною сатирою, де сексуальне насильство символізувало свавілля влади над народом (Маркіз де Сад як політичний образ).

Цей період є критичним, бо саме тоді формується концепція "публічної сфери", а поява друкарства дозволила масштабувати плітки до рівня політичної зброї.

Важливими тут були такі концепти та наративи:

- Теорія десакралізації влади: Монархія трималася на міфі про божественне походження влади. Порнографічні памфлети (libelles) виконували революційну функцію: зображуючи монарха в вульгарних сексуальних сценах, вони зводили його з п'єдесталу "помазаника Божого" до рівня звичайної, грішної тварини. "Голий король" переставав бути страшним.

- Королева Франції Марія-Антуанетта, яку називали "Австрійська повія", стала першою жертвою масштабної медіа-кампанії. Тиражовані гравюри з вигаданими сценами лесбійських оргій та інцесту зруйнували її образ як матері нації, легітимізувавши в очах натовпу її страту.

- Гендерний аспект дискредитації, зокрема політично активні жінки (Катерина II, Марія-Антуанетта) піддавалися специфічній атаці – їхня влада пояснювалася через "ненаситне лібідо". Міф про коня і Катерину II є класичним прикладом геополітичного фейку, створеного ворожими дворами для приниження Російської імперії через приниження її правительки.

XX століття: індустріалізація впливу. Світові війни принесли масовість. Пропаганда стала індустрією, а в епоху масових ідеологій використання Еросу розділилося на два напрямки: масовий (пропаганда) і точковий (шпигунство).

У військовому аспекті образ ворога часто сексуалізувався у потворному контексті (ворог як гвалтівник), щоб мобілізувати населення на захист "своїх жінок". Використовувалися листівки та радіопередачі для деморалізації солдатів (німецька пропаганда, "Токійська Троянда"), використовувалися матеріали з еротичним підтекстом, намагаючись викликати тугу за домом і думки про марність війни.

Військові психологи зрозуміли: солдат на фронті найбільше боїться двох речей – смерті та зради коханої. Розглянемо це всього на 2 прикладах.

Німецька пропаганда активно використовувала тактику емоційного терору, відому як "Операція Скорбота" (або аналогічні кампанії). Солдати отримували фальшиві листи або листівки, стилізовані під особисту кореспонденцію, з повідомленнями про те, що їхні дружини вдома "сумують" в обіймах інших чоловіків. Мета – викликати не сексуальне збудження, а розпач, ревності та відчуття безглуздості війни, що руйнує їхнє особисте щастя. Тут використовувався механізм сексуальної ностальгії та ревності.

Японія підняла еротичний вплив на новий рівень через радіоэфір. Іва Тогурі (відома як "Токійська Троянда") вела англomовні передачі для американських солдатів у Тихому океані. Її м'який, спокусливий голос ставив популярну американську музику, чергуючи її з деморалізуючими натяками: *"Чи знаєш ти, де зараз твоя дівчина? Поки ти гниєш у джунглях, вона танцює з іншим"*. Це був аудіальний секс-шантаж, де голос "сирени" одночасно вабив і отруював свідомість.

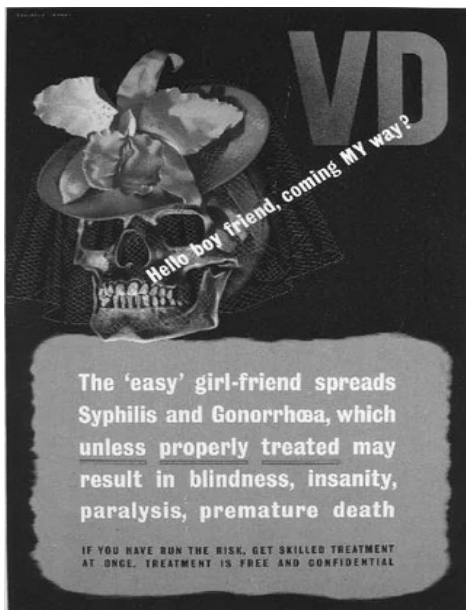

Рисунок 4 – Британський плакат часів Другої світової «Hello boy friend, coming MY way?», автор Реджинальд Маунт, 1943 р. – Жінка тут – не об'єкт кохання, а біологічна зброя ворога.

У політичному аспекті повсюдно та перманентно діяли спецслужби (КДБ, Штазі, ЦРУ), що використовували "медові пастки" не лише проти військових, а й проти дипломатів, журналістів та політиків у мирний час. Так, Східнонімецька Штазі (НВА) під керівництвом Маркуса Вольфа розробила науковий підхід до "медових пасток". Оперативників ("Ромео") навчали не просто технікам сексу, а психології створення емоційної залежності.

Цільовою аудиторією були самотні жінки-секретарі в урядових установах ФРН та НАТО [330].

В СРСР (КДБ) та США (ЦРУ) шантаж став бюрократичною нормою. Відбулася професіоналізація збору компромату: готельні номери з камерами, підставні коханці/коханки. Шантаж гомосексуальністю ("блакитне досьє") ламав кар'єри сенаторів та міністрів, які ніколи не тримали в руках зброї. Секс став бюрократичною процедурою розвідки.

XXI століття: цифровий паноптикон. Сьогодні технології зробили кожного з нас потенційною мішенню (а, можливо, навіть і ініціатором впливу) – чи то ми політики, бізнесмени, чи звичайні користувачі соцмереж. Інтернет та соціальні мережі змінили правила гри. Злам хмарних сховищ політиків та публікація інтимних фото стали нормою виборчих перегонів. Штучний інтелект дозволяє створити порно-відео з обличчям вчительки (для булінгу), конкурентки по бізнесу або кандидатки в президенти. Це зброя масового ураження репутації. Це ставить під загрозу сам концепт "істини" в інформаційному просторі. Якщо раніше компромат потрібно було *знайти*, то тепер його можна *створити* [304].

Рисунок 5 – Відомий інтернет-мем «Пугін і Лукашенко» – Приклад "сміхової десакралізації" (Toxic Love), страшні диктатори перетворюються на комічну "стару пару".

Теми гендеру, ЛГБТ+ та "традиційних цінностей" стали головним полем битви популістів у мирний час, розколюючи

суспільства зсередини не гірше за ворожу пропаганду. Наративи про "традиційні цінності" проти "ліберальної розпусти" використовуються авторитарними режимами для консолідації внутрішньої аудиторії та поляризації західних суспільств.

Тож сучасна епоха характеризується глобалізацією компромату та використанням сексуальних наративів у гібридних війнах. Згадаємо лише кілька прикладів.

Справа Епштейна показала існування "тіньового ринку" компромату. Організація елітарних вечірок з неповнолітніми дівчатами для впливових політиків, науковців та принципів слугувала не лише задоволенню бажань, а й створенню потужного важеля впливу. Це сучасна версія "медової пастки", але вже не в інтересах однієї держави, а в інтересах транснаціональних кланів.

Політична боротьба в США яскраво демонструє два типи сексуальних атак, здійснених ворожими продемократичними та прореспубліканськими таборами один проти одного:

- Досьє Стіла (Трампа). Використання неперевіраних розвідданих ("Steele Dossier") про нібито наявність у росіян компромату на Дональда Трампа за участю повій у московському готелі. Навіть без доказів, сам факт обговорення "золотої дощу" став інструментом делегітимізації президента.

- Pizzagate та QAnon (Клінтон). Злам пошти Гілларі Клінтон (Podesta emails) був використаний для створення цілком вигаданої теорії змови про те, що демократи керують мережею дитячої порнографії в підвалі піцерії. Тут реальний факт (злам пошти) був поєднаний з найстрашнішим табу (педофілія) для повної демонізації опонента.

Російсько-українська війна надає приклад повноцінного використання Еросу як зброї терору та пропаганди. У повномасштабній війні сексуальні мотиви використовуються Росією комплексно. Наратив про "Гейропу" та "захист традиційних цінностей" став ідеологічним обґрунтуванням агресії для внутрішнього споживача в РФ. Водночас, використовувались "кібер-медові пастки" (боти в Tinder та Telegram) для вивідування геолокацій українських військових.

Звіти міжнародних організацій свідчать, що сексуальне насильство на окупованих територіях використовувалося системно – як інструмент залякування населення, придушення волі до опору та

психологічного зламу нації. Це повернення до найархаїчніших і найжорстокіших форм війни, де тіло ворога розглядається як трофей.

Мета дослідження посібника: дослідити та проаналізувати приклади планування, реалізації та оцінки інформаційно-психологічних операцій та інформаційно-психологічних впливів, в тому числі і пропаганди, з використанням сексуальних аспектів для визначення ступеню впливу на населення, розуміння їх сутності та формування готовності для захисту від них.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати приклади чорної, сірої та білої пропаганди в контексті теми дослідження.

2. Розробити класифікацію пропаганди з використанням сексуальних аспектів.

3. Виявити, що у військовий та мирний час відсоток порнографічного змісту в еротичній та не еротичній пропаганді різко змінюється.

Об'єкт дослідження – сексуальні аспекти в інформаційно-психологічних операціях, впливах та пропагандистській діяльності.

Предмет дослідження – психологічний вплив на населення пропагандистської діяльності з використанням сексуальних аспектів.

Ця книга не є збіркою пікантних історій. Це аналітична праця, яка має на меті деконструювати механізми використання нашого лібідо проти нас самих. Ми розглянемо, як еволюціонували методи впливу, чому наш мозок так легко піддається на ці маніпуляції, і, найголовніше, – як сформувати "інформаційний імунітет" проти таких атак, знаючи як їх створюють та проводять. Ми покажемо, що ці методи універсальні: ті самі психологічні гачки використовує і ворожа розвідка для вербовки агента, і політтехнолог для знищення рейтингу кандидата, і маркетолог для нав'язування товару.

В умовах світу, де інформаційний простір є єдиним для війни і миру, розуміння цих процесів є питанням "ментальної самооборони" для кожного громадянина, не лише особистої гігієни, а й національної безпеки. Ерос може бути зброєю, але знання – це щит.